

A k a d e m i c k ý BULLETIN

11/93

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY

Transformace Akademie: první etapa

Akademická rada AV ČR (dále AR) se na svém 6. zasedání 11. května 1993 zabývala zprávou o projednání návrhu transformačního projektu AV ČR ve vládě ČR (k tomu viz AB 10/93) a návrhem prováděcích opatření k zajištění první etapy transformace AV ČR.

Předmětem diskuse byl předešlým bod III usnesen vlády č. 206, týkající se potřeby urychlené formulace konečného cíle transformace AV ČR, způsobu posouzení globálního dělení finančních prostředků vládou a potřeby rozšíření vědeckých pracovišť pro posouzení jejich další transformace. Bylo dohodnuto, že k zajištění této úkolu se uskuteční samostatné jednání. K úvaze byl dále předložen námět uspořádat tiskovou konferenci o organizaci vědy v jiných státech.

AR schválila prováděcí opatření k zajištění první etapy transformace AV ČR. Mezi otázkami, které budou přednostně řešeny, patří především tyto:

- schválení stanov AV ČR
- zřízení Dozorčí komise Akademického sněmu
- konstituování sekcí (klastrů) pracovišť AV ČR
- jmenování nezávislých hodnotitelských grémí a vypracování zásad hodnocení
- doplnění Vědecké rady AV ČR
- úprava zřizovacích listin pracovišť AV ČR
- zřízení atestačních komisí a přechod tvůrčích pracovníků na pracovní smlouvy na dobu určitou
- další rozvinutí spolupráce s vysokými školami
- opatření v oblasti mezinárodní spolupráce
- pořízení soupisu nevyužitého majetku AV ČR a návrh na jeho využití
- převedení servisních pracovišť na režim s finanční soběstačností
- další jednání o výjimce ze zákona o dani z přidané hodnoty
- další opatření v oblasti financování pracovišť
- opatření ke zlepšení informačního toku z AV ČR ven
- příprava zásad nového zákona o AV ČR
- projednání otázek souvisejících s transformací AV ČR na Akademickém sněmu.

Pro členy AR vyplývají z této opatření předešlým tyto konkrétní úkoly:

Předseda AV ČR R. Zahradník předloží 1. 6. 1993 v dohodě s K. Jungwirthem, H. Illnerovou a V. Heroldem návrh postupu při konstituování nové struktury sekcí (klastrů) AV ČR. Dále předloží AR po schválení stanov AV ČR vládou návrh na svolání II. zasedání Akademického sněmu AV ČR. Se zasedáním sněmu se předběžně počítá v září - říjnu t.r. a do jeho programu budou zařazeny mj. i zřízení a volba dozorčí komise sněmu a doplňovací volba členů Vědecké rady AV ČR.

Předseda Vědecké rady AV ČR B. Velický připraví v součinnosti s Vědeckou radou obecná kritéria pro atestace v jednotlivých oblastech vědy a neprodleně zahájí ve Vědecké radě přípravu návrhů na zřízení, složení a zásady činnosti nezávislých hodnotitelských grémí.

Místopředseda AV ČR V. Pačes předloží AR 1. 6. 1993 zprávu o stavu spolupráce AV ČR s vysokými školami a návrh opatření k jejímu dalšímu rozvíjení ve smyslu transformačního projektu. Dále ihned po schválení stanov AV ČR ve spolupráci s B. Velickým, H. Illnerovou a F. Novákem předloží AR návrh podrobných metodických pokynů ke zřízení atestačních komisí na pracovištích AV ČR, ke způsobu práce této komisi, k provedení prvních atestací tvůrčích pracovníků a k jejich přechodu na pracovní smlouvy na dobu určitou.

Clen AR pověřený zahraničními styky J. Niederle předloží AR 1. 6. 1993 souhrnnou zprávu o stavu mezinárodní vědecké spolupráce AV ČR z hlediska její transformace s návrhem dalšího postupu v této oblasti.

Clen AR pověřený ekonomickými a organizačními záležitostmi V. Petrus se bude urychleně zabývat problematikou vztahu AV ČR k nemovitému majetku a ve spolupráci s K. Jungwirthem, H. Illnerovou a V. Heroldem předloží AR první návrh dislokace pracovišť. Dále do 31. 7. 1993 předloží AR návrh postupu při pořízení soupisu nevyužitého majetku AV ČR a hledání způsobů jeho ekonomicky výhodného využití a urychleně připraví a předloží R. Zahradníkovi podklad pro další jednání o výjimce ze zákona o dani z přidané hodnoty pro AV ČR.

Ihned po přijetí zákona o neziskových právnických osobách a po přijetí zákona o nadacích předloží V. Petrus AR informaci o této zákonech spolu s návrhem dalšího postupu v oblasti financování pracovišť. Dále v souvislosti s přípravou rozpočtu AV ČR na rok 1994 projedná a dohodne způsob posouzení globálního dělení finančních prostředků AV ČR vládou ve smyslu bodu III usnesení vlády č. 206/1993.

Clenové AR M. Šolc a J. Palouš předloží AR ve spolupráci s V. Petrusem 22. 6. 1993 návrh postupu převedení servisních pracovišť a na režim s finanční soběstačností a návrh finančního režimu nakladatelství Academia.

Clen AR pověřený dohledem nad právními záležitostmi AV ČR F. Novák ve spolupráci s V. Petrusem předloží AR ihned po schválení stanov AV ČR návrh na úpravu zřizovacích listin pracovišť AV ČR (zvláště pokud jde o vymezení předmětu činnosti a hospodaření s nemovitým majetkem) včetně příslušného organizačního zabezpečení.

F. Novák se zároveň stává vedoucím pracovní skupiny pro přípravu návrhu zápisu nového zákona o AV ČR. Dalšími členy jsou M. Červenka, H. Illnerová, V. Pačes, V. Petrus, F. Smáhel, M. Šmidák, M. Šolc, J. Velemínský, B. Velický a tajemník - J. Šotolová). Tato pracovní skupina do 15. 7. 1993 předloží AR první verzi zásad zákona spolu s návrhem dalšího postupu.

Clen AR pověřený stykem s veřejností S. Pantůček předloží AR 1. 6. 1993 návrh opatření ke zlepšení informačního toku z AV ČR směrem k resortům dalším zainteresovaným subjektům i širší veřejnosti.

Ze 6. zasedání Akademické rady AV ČR

6. zasedání Akademické rady (dále AR) se konalo 11. května 1993. Zahájil je a řídil předseda AV ČR R. Zahradník. V úvodním slově mj. v souvislosti se jmenováním a výkonem funkcí v AV ČR doporučil, aby se zachovávala přiměřená věková hranice. AR nejprve vzala na vědom informaci o jednání předsednictva AR a o dalších aktuálních otázkách (bod II). Zvláštní pozornost byla věnována informaci B. Velického o stavu prací na návrhu opatřením k realizaci politiky vlády ČR v oblasti vědecké činnosti a vývoje technologií, který připravuje MŠMT ČR. Připomínky členů AR k návrhu budou zpracovány do stanoviska AV ČR a využity při jednání v parlamentní komisi. AR dále vyslechla zprávu o projednání návrhu transformačního projektu AV ČR ve vládě ČR (bod III) a přijala prováděcí opatření k zajištění I. etapy transformace AV ČR (k nim viz úvodní příspěvek).

K dalším otázkám týkajícím se *vnitřního života AV ČR jako celku* patřil především **návrh stanov AV ČR** (bod IV). Uvedl jej F. Novák s tím, že vypracování transformačního projektu AV ČR a jeho projednání vládou ČR vyžaduje mj. provedení některých dřífců, avšak závažných změn (dozorčí komise, jmenování nezávislých hodnotitelských grémí, zavedení pracovních smluv na dobu určitou apod.). Zřízení společného pracoviště na základě sdružení bude schvalovat AR ve všech případech. AR schválila takto upravený návrh stanov AV ČR a uložila R. Zahradníkovi, aby jej po příslušném projednání předložil ke schválení vládě ČR. Při projednávání **zaměření činnosti a složení poradních a pomocných orgánů AR** (bod V) zdůraznil R. Zahradník, že na rozdíl od minula, kdy tyto orgány byly konstituovány na základě volby a tím fungovaly spíše jako zastupitelské orgány ústavů, by měl být důraz položen na vytvoření týmů výkonných odbornských formou jmenování. Návrhy na složení těchto orgánů budou po zapracování připomínek členů AR předloženy jejímu příštímu zasedání.

AR dále posoudila **návrh pravidel pro obsazování funkcí ředitelů pracovišť AV ČR** (bod VI), předložený F. Novákem. AR zvážila vhodnost zde uváděných variant a schválila předložený návrh s připomínkami. L. Kopřiva zajistí vydání této pravidel a zrušení dosavadní směrnice. F. Novák a V. Petrus informovali o současném stavu **přípravy úprav zřizovacích listin pracovišť AV ČR** ve smyslu příslušných předpisů (bod VIII). Údaje poskytnuté pracovišti mají nedostatky týkající se zejména definování předmětu a účelu činnosti pracovišť. Legislativně-právní odbor KAV (LPO) proto předměty činností přehledně upraví a sesumarizuje. Zkontroluje je zapotřebí i výkaz nemovitostí. AR uložila V. Novákoví (resp. LPO), aby urychleně zajistil doplnění potřebných údajů.

Po zvážení **návrhů na udělení čestných plaket AV ČR** (bod X) se AR rozhodla udělit zlatou čestnou plaketu J. Heyrovského za zásluhy v chemických vědách prof. Dr. J. Jortnerovi, prezidentu Izraelské akademie věd a humanitních učení; prof. Dr. E. W. Schlagovi, profesoru Institutu fyzikální a teoretické chemie Technické univerzity v Mnichově; prof. P.-G. De Gennesovi, členu Francouzské akademie a konečně doc. RNDr. V. Kleinwächterovi, CSc., vědeckému pracovníku Biofyzikálního ústavu AV ČR. R. Zahradník je zmocněn k postavení udělení plaket, vyjdou-li dodatečně najevo nové okolnosti. J. Palouš informoval, že **Český literární fond požádal o návrh odborníků do orgánů tohoto fondu** (bod XI). Po diskusi, ve které byla akcentována potřeba zapojit do této orgánů i mladší pracovníky, AR navrhl S. Pantůčka jako zástupce AV ČR do Správní rady Českého literárního fondu a další odborníky do sekce pro vědeckou a odbornou literaturu ČLF.

Další body jednání AR se týkaly **některých konkrétních pracovišť AV ČR**. Informaci o řešení situace v souvislosti s rušením Slezského ústavu AV ČR a Sociálně ekonomického ústavu AV ČR podal V. Herold (bod XII). Přes řadu jednání se nepodařilo v těchto případech realizovat původní záměr o vytvoření společných pracovišť s vysokými školami. V případě Slezského ústavu v Opavě proto dochází k uzavření dohody o převodu části pracovníků, vědeckých úkolů, materiálního vybavení a nemovitostí do Slezského zemského muzea v Opavě ke dni 1. 5. 1993. V Sociálně ekonomickém ústavu v Ústí nad Labem ztratila na prostá většina pracovníků zájem o převod vzhledem k průtahům ze strany tamní univerzity (Univerzita J. E. Purkyně) a nalezla si zaměstnání mimo oblast vědy. Zbývající čtyři pracovníci byli jako detašovaný výzkumný tým převedeni k 1. 5. 1993 do Sociologického ústavu AV ČR. Sem bude rovněž převeden majetek s tím, že knihovna zůstane přístupná a využitelná pro studenty a pedagogické pracovníky ústecké univerzity. AR schválila s tímto postupem vyslovila souhlas.

AR dále odvolala ing. Petra Křenka, CSc., z funkce ředitele Ústavu pro elektrotechniku AV ČR (bod XIII) na jeho vlastní žádost a pověřila vedením tohoto ústavu Ing. Ivo Doležela, CSc., s účinností od 1. 6. 1993. Na základě návrhu vědecké rady pracoviště a zprávy komise pro výběr ředitele jmenovala AR

s účinností od 1. 6. 1993 ředitelem Ústavu fyzikální chemie a elektrochemie J. Heyrovského AV ČR doc. ing. Vladimíra Marečka, DrSc., na čtyřleté období (bod XVII/4).

V rámci bloku **ekonomických a organizačních záležitostí** (bod XVI) odůvodnil V. Petrus návrh pracovišť AV ČR týkající se hospodaření s majetkem AV ČR ve smyslu příslušných směrnic. Zároveň informoval o složité a neprůhledné situaci spojené s rušením Ústavu fyziologických regulací a s vytvářením společného pracoviště mezi AV ČR a fakultní nemocnicí na Bulovce. K posouzení tohoto stavu bylo dohodnuto vytvořit ad hoc komisi ve složení H. Illnerová, V. Petrus, J. Syka, M. Šolc a zástupce ÚFR AV ČR. AR vyslovila souhlas s předením prostoru rušeného Ústavu AV ČR, s pronájemem vodních ploch v průhonickém parku, spravovaných Botanickým ústavem, firmě Jozef Mihálík - chov ryb, a s darováním knižní produkce, časopisů a regálů rušeného Ústavu systematické a ekologické biologie Moravskému muzeu v Brně.

AR vyslovila souhlas s uzavřením **smlouvy o sdružení mezi Ústavem přístrojové techniky AV ČR a MVT Kooperativ Brno** k vybudování společné laboratoře NMR relaxometrie (bod XIV) a **smlouvy o sdružení mezi Geologickým ústavem AV ČR a Českým geologickým ústavem** (bod XV) k provozování společného pracoviště "Laboratoř roentgenové mikroanalýzy" (LAREM). Obě smlouvy jménem AV ČR podepsal V. Petrus. Dále AR dodatečně schválila podepsání smlouvy o sdružení mezi Akademii věd ČR a Západočeskou univerzitou v Plzni (bod XVII/1) a podepsání dohody o delimitaci pražské pobočky Geografického ústavu na geografickou sekci přírodovědecké fakulty UK (bod XVII/2).

V oblasti mezinárodních styků AR schválila **statut Koordinace rady pro zahraniční styky AV ČR a SAV**, která byla ustanovena jako iniciativní a poradní orgán pro spolupráci obou akademí (bod VIII). Předsednictvo SAV statu již odsouhlasilo v březnu 1993. **Informaci o přípravě XXIV. Mezinárodní konference živočišné genetiky v Praze v roce 1994** (bod IX) podala H. Illnerová. AR převzala odbornou garanci této konference, o záštítu bude požádat ministra zemědělství. AR dále schválila **protokol o vědecké spolupráci Akademie věd České republiky a Rakouské akademie věd** (bod XVII/3). **Návrh na složení Českého komitétu historiků** (bod XVII/5) byl schválen podle předloženého návrhu s doplněním o prof. PhDr. Ivana Hlaváčku, DrSc., z FF UK.

V. Herold podal informaci o **Evropském archeologickém ústavu** (bod XVII/6), který má být z iniciativy některých západních zemí zřízen v Praze. V bloku **informaci o připravovaných zahraničních akcích** (bod XVII/7) byla připomenuta připravované pozvání generálního ředitelého CNRS s doporučením, aby v jednotlivých sekci byly připraveny námyty na vytvoření společných laboratoří nebo jiných pracovišť s touto významnou francouzskou vědeckou institucí. Dojde i k návštěvě zástupce OECD v ČR. V souvislosti s pracemi na transformaci Akademie J. Niederele zajistí uspořádání přednášky o organizaci vědy v zahraničí.

Co je CNRS

Francouzské Národní centrum pro vědecký výzkum (**Centre National de la Recherche Scientifique**) vzniklo na prahu druhé světové války v roce 1939 z popudu nositele Nobelovy ceny za fyziku Jeanna Perinna, prvním generálním ředitelem po válce se stal Frédéric Joliot-Curie. Nositelé Nobelovy ceny bylo mezi pracovníky této instituce celkem jedenáct; pět za fyziku (naposled 1991 Pierre-Gilles de Gennes), v biologických a lékařských vědách čtyři, po jednom v chemii a v ekonomii.

Mezi hlavní úkoly CNRS patří pěstování všech oborů základního i aplikovaného výzkumu a šíření vědeckých informací. Velký důraz je kláden zejména na pěstování vědy ve francouzštině. CNRS představuje dnes sice největší, ale stále jen jednu z mnoha mimouniverzitních ze státního rozpočtu financovaných vědeckých institucí. V roce 1989 bylo ve Francii určeno na vědu a výzkum v civilním rozpočtu cca 42 miliard franků, ale na CNRS z této sumy připadala necelá čtvrtina (na kosmickou a atomovou agenturu šlo po 15%, přímo na školství 4%).

V čele CNRS stojí generální ředitel, který je jmenován vládou z významných vědeckých osobností na čtyřleté funkční období. Na řízení centra se podílí i správní rada, v níž vedle zástupců vlády zasedají i reprezentanti vědeckého a obchodního světa. Zvlášť velká pozornost se v CNRS věnuje evaluaci pracovišť. Zajišťuje ji Národní výbor vědeckého výzkumu. Jeho hodnocení se každě z pracovišť CNRS podrobuje zpravidla jednou za dva roky. Výbor má vedle centrálních orgánů 40 sekcí, v nichž zasedá vždy 21 vědců daného oboru (dvě třetiny jsou volené, třetina jmenovaná). Sekce se vydávají k vědecké aktivitě pracovišť, spadajících do svazku CNRS, i k jejich rozpočtu a působí zároveň jako zkoušební komise pro přijímání nových pracovišť.

CNRS zaměstnává cca 27 tisíc osob (z toho je přes 19 tisíc vědců) a její rozpočet

Sekce CNRS v roce 1992, jejich pracovníci a rozpočet

Sekce CNRS	Počet pracovníků		Rozpočet	
	vědeckých	obslužných	mil. franků	%
matematika a fyzika	1 535	1 219	1 058	12,7
fyzika nukleární a čisticí	850	1 950	886	10,6
vědy o kosmu	1 007	1 521	968	11,6
technické vědy	1 113	1 213	828	9,9
chemie	2 071	1 546	1 340	16,0
vědy o životě	3 167	2 738	2 063	24,7
humanitní a společ. vědy	2 068	1 795	1 216	14,5

na rok 1992 představovala 11 miliard franků. CNRS je rozdělena do sedmi sekcí. Počet pracovníků v jednotlivých sekcích a velikost rozpočtu shrnuje tabulka. Vedle toho se v CNRS pracuje na sedmi velkých interdisciplinárních programech, jejichž celkový rozpočet vzrostl z 71,5 milionů franků v roce 1990 na 87,7 milionů v roce 1992. Tyto programy se věnují dopadu technologických výzkumů na lidský život (PIRTIEM), vývoji nových materiálů (PIRMAT), energetickým problémům (PIRSEM), životnímu prostředí (Environnement), kognitivním vědám (Cognosciences), makromolekulární biologii (Imabio) a rozvoji experimentálních technologií (Ultimatech).

Co je pro CNRS příznačné, je značná otevřenosť vůči vysokým školám. Mnoho jejich pracovníků na vysokých školách působí a prochází tam tradiční pedagogickou kariérou. Některé vysoké školy (jako např. École des Hautes Études) jsou finančně i personálně se CNRS tak prorostlé, že i pro odborníky bývá složité se orientovat v jejich vzájemných vztazích.

Z celkového počtu 1 370 laboratoří nebo dalších pracovišť, které se nalézají ve svazku CNRS, sem patří beze zbytku vlastně pouze pětina pracovišť (*unités propres de recherche*, 279 jednotek). 101 jednotek jsou společná pracoviště (*unités mixtes de recherche*) s univerzitou či jinou výzkumnou institucí, rozdělující většinu má však charakter tzv. přidružených pracovišť (*unités de recherche associées*, 990 jednotek). Ty jsou řízeny jinými institucemi a CNRS na ně přispívá jako sponsor a partner a dohlíží na jejich vědeckou úroveň. Disky tohoto propojení dvě třetiny vědců CNRS pracují vlastně vědecky na univezitách. Mezinárodní vědecké kontakty udržuje CNRS asi s šedesáti velkými vědeckými institucemi ve všech než čtyřiceti zemích. Každoročně hostí téměř 4 000 zahraničních vědců, z toho cca 700 na dlouhodobých pobytích. Zahraniční styky CNRS se řídí dvěma typy programů. Programy PICS (*International Scientific Cooperation Programs*) schvaluje a financuje jednotlivé vědecké sekce CNRS, přičemž se předpokládá, že partnerská organizace do nich bude po dobu 3 - 5 let vkládat ekvivalentní prostředky. Programy LEA (*European Laboratory Associations*) představují vyšší formu spolupráce. Dochází k vytýčení společného výzkumného programu vědců ze dvou či více zemí v rámci společné laboratoře (nebo jiného typu pracoviště) řízené jediným ředitelem a vědeckou radou. Taková pracoviště byla zatím uskutečněna se členskými zeměmi Evropského společenství, a to např. pro oblast astrofyziky (ve spolupráci s astronomickým ústavem v Cambridge a leidenskou observatoří), technických věd (v Perpignanu, Montpellier a Barceloně) či molekulární a buněčné biologie (pracoviště v Perpignanu a Barceloně).

-ako-

REGIONÁLNÍ CENTRA CNRS PRO INTERDISCIPLINÁRNÍ VÝZKUM

SRN: nový muž na ministerstvu vědy

Spolkové ministerstvo pro vědu a výzkum (BUNDESMINISTERIUM FÜR FORSCHUNG UND TECHNOLOGIE) má vedle základního vědeckého výzkumu na starosti mamutí výzkumné ústavy (tzv. Großforschungseinrichtungen), výstavbu dalších výzkumných zařízení i uskutečňování odborných technologických programů. Zaměstnává 776 pracovníků (732 z nich pracuje v Bonnu a 44 v berlínské pobočce) a jeho rozpočet na rok 1993 představuje cca 9,6 miliard marek.

Ministerstvo bylo zřízeno v roce 1955 (tehdy se nazývalo Spolkové ministerstvo pro atomové otázky) a od té doby se v jeho čele vystřídal dvanáct ministrů. Až do ledna t. r. vykonával tuto funkci Heinz Riesenhuber, nyní jej vystřídal Matthias Wissmann. Nový ministr se narodil roku 1949 a studoval práva, národní hospodářství a politiku na univerzitě v Tübingen a v Bonnu. Od roku 1975 je členem předsednictva CDU a od roku 1976 členem spolkového sněmu. Při svém nástupu do úřadu Matthias Wissmann zdůraznil, že jako dlouhodobý mluvčí koaliční frakce CDU/CSU pro otázky hospodářské politiky velmi dobré chápe význam výzkumu pro německé hospodářství. Vyzdvihuji obzvláště význam výzkumu pro rozvoje technologií pro podnikatelskou soutěživost, a rozvoj moderní hospodářské a průmyslové struktury v nových spolkových zemích. Vzhledem k zhoršujícímu se finančnímu možnostem státu i průmyslové sféry (ve srovnání s vývojem hrubého národního důchodu dochází v SRN k relativnímu poklesu výdajů na vědu a výzkum) bude však třeba vytýčit nové priority.

Naše anketa

1. Jak vidíte budoucnost české vědy?

2. Co říkáte reorganizaci Akademie?

Tyto otázky jsme položili představitelům naší vědy a vzdělanosti. Zde je jedna z odpovědí:

Člen vědecké rady AV ČR doc. Ing. Ivan M. Havel, PhDr., ředitel Centra pro teoretická studia UK

1. Myslím, že budeme mít sedm nuzných let a pak že to půjde velice střemhlav nahoru. Máme chytré lidi a ti si najdou způsob, jak provozovat své zajímavé činnosti.

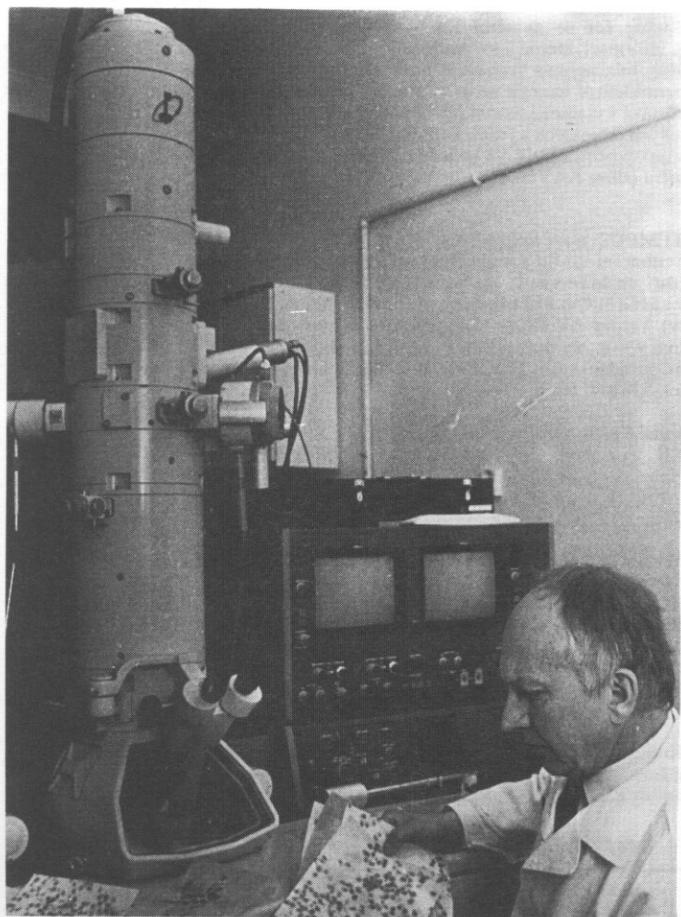
2. Nemám rád slovo transformace, zejména je-li nějak řízená. Je lepší, když věci vznikají samovývojem a když si samy kontrolují svoji kvalitu v průběhu svého vzniku. Bohužel nemáme čas, abychom Akademii toto samovývinutí dovolili, takže budeme muset dát hlavy dohromady a vymýšlet transformaci.

Ptala se **Sylva Daněčková**

Restrukturalizace pracovišť SAV

Předsednictvo Slovenské akademie věd přijalo 8. března zásady, podle kterých se budou restrukturalizovat pracoviště SAV. Podle těchto zásad vypracují ředitelé pracovišť ve spolupráci s vědeckými radami návrh **inovované koncepce a struktury pracovišť**, v níž vezmou v úvahu výsledky akreditace, grantové výsledky i vnitrostátní hodnocení. Navrhované koncepty posoudí oddělení SAV (za přítomnosti ředitelů pracovišť, Rady vědců SAV a odborů) a v konečné podobě předsednictvo SAV. Po ukončení restrukturalizace by v I. a II. oddělení věd SAV neměla existovat pracoviště s méně než 20 pracovníky.

Pracoviště, u nichž se **předpokládá orientace především na základní výzkum** (taková byla při akreditaci zařazena do skupin A a B - k tomu viz AB 8/93) budou koncentrovat výzkumnou kapacitu na prioritní témata a bude se u nich podporovat vzájemné vědecké či institucionální propojování, jakož i vazby s vysokými školami. Výchova vědeckých pracovníků a specialistů v rámci SAV bude probíhat převážně právě v těchto ústavech. Protože ústavy zařazené do kategorie A a B představují budoucí badatelské jádro Slovenské akademie věd, nebude na škodu připomenout si, která konkrétní pracoviště byla do těchto dvou kategorií zařazena. **To kategorie A patří k ústavům I. oddělení věd** Astronomický ústav, Elektrotechnický ústav, Fyzikální ústav, Matematický ústav a Ústav experimentálnej fyziky SAV. **V II. oddělení věd** sem byly zařazeny Chemický ústav, Parazitologický ústav, Ústav anorganickej chémie, Ústav biochémie a genetiky živočichov, Ústav experimentálnej endokrinológie, Ústav experimentálnej farmakológie, Ústav experimentálnej onkológie a Ústav polymérów SAV, v **III. oddělení věd** Archeologický ústav, Historický ústav a Ústav experimentálnej psychológie SAV.

Molekulární genetika je věda, která se dnes neobejde bez moderního přístrojového vybavení. Na snímku J. Plechatého pracovník Ústavu molekulární genetiky v Praze vyhodnocuje snímky viru myeloblastické ptačí leukemie, pořízené elektronovým mikroskopem.

To kategorie B patří k ústavům I. oddělení věd Geofyzikální ústav, Geografický ústav, Kabinet informatiky, Ústav geotechniky, Ústav materiálov a mechaniky strojov, Ústav materiálového výskumu, Ústav merania a Ústav teorie riadenia a robotiky SAV, v **II. oddělení věd** sem patří Botanický ústav, Neurobiologický ústav, Ústav ekobiologie, Ústav fyziologie hospodárských zvierat, Ústav genetiky rastlín, Ústav molekulárnej biologie, Ústav zoologie a Virologický ústav SAV, v **III. oddělení věd** sem byly zařazeny Filozofický ústav, Jazykovedný ústav L. Štúra, Kabinet divadla a filmu, Kabinet orientalistiky, Národopisný ústav, Politologický kabinet, Prognostický ústav, Sociologický ústav, Spoločenskovoedný ústav, Ústav dejín umenia, Ústav ekonomickej teórie, Ústav hudobnej vedy, Ústav slovenskej literatúry a Ústav svetovej literatúry SAV.

Pracoviště, u nichž **zpravidla převládá zaměření na strategický aplikovaný výzkum** (**Kategorie C**), budou výrazně redukovat počet pracovníků. Zváží se z hlediska funkčnosti spojování těchto pracovišť mezi sebou nebo s vysokoškolskými a ressortními pracovišti. **U pracovišť zařazených do kategorie D se počítá s jejich zrušením**. Nejkalitnější pracovníci se z nich převedou do jiných ústavů nebo do mimoakademických center aplikovaného výzkumu.

Pracoviště kategorie B a C mají možnost pořádat o novou akreditaci na základě výsledků dosažených v roce 1993 (resp. 1994), činnost pracovišť v kategorii C a D s příspěvkovou formou hospodaření se může financovat i příjmy ze smluvní činnosti.

Návrh na restrukturalizaci SAV jako celku bude vypracován v souladu s programem Rady vlády SR pre vedu a techniku na vypracování státné vědní politiky k 31. 8. 1993.

Jak dál po rozdelení státu?

Na tuto otázku si museli odpovědět kromě jiných i představitel 34 československých "národních" komitétů, reprezentujících naši vědu v mezinárodních vědeckých organizacích. Podívejme se krátce, k jakému řešení dospěli:

SPOLEČNĚ budou nadále zasedat čestní a slovenští vědci v nerozdeleném komitétu v oboru **biochemie, biologických věd** (zde dojde k vytvoření "Českého a Slovenského regionálního komitétu"), **čisté a užité biofyziky** (zvolena forma "Adhering Body"), **biomechaniky, matematiky, krystalografie, vědecké radiotechniky** (v době vyhotovení tohoto přehledu však ještě nebylo známo stanovisko slovenských orgánů), a konečně **vakuové fyziky, techniky a aplikace**. DOČASNĚ SPOLEČNĚ postupují vědci v oboru **čisté a užité chemie** (dočasný regionální komitét ukončí činnost k 31. 12. 1993), a v oboru **zpracování dat** (i zde dojde k rozdelení až v roce 1994).

K ROZDĚLENÍ na samostatný český a slovenský komitét dojde v případě Čs. komitétu **astronomického** (z původního záměru postupovat společně až do valného shromáždění IAU v roce 1994 sešlo), dále v oborech **geodetiky a geofyziky, mechaniky zemí a zakládání staveb, geologie** (zde bude až do přijetí českého a slovenského komitétu do IUGS pracovat "Joint Committee"), **čisté a užité fyziky** (zde již došlo ke schválení ze strany mezinárodního komitétu IUPAP a k rozdelení dojde na valného shromáždění v září 1993 v Japonsku) **automatizace**, u komitétu **pro vztahy Země - Slunce, pro kosmický výzkum, pro výživu, pro výzkum mozku, Geosféra - Biosféra, pro životní prostředí a dále u archeologů** a pravděpodobně i u **geografií**. K ROZDĚLENÍ UŽ DOŠLO u československého komitétu pro logiku, metodologii a filosofii vědy.

V JEDNANI byla tato záležitost ještě v únoru tohoto roku v oboru **historie, teoretické a aplikované mechaniky** a dále **teorie strojů a mechanismů**.

Tiskové konference trochu jinak

Návštěvou Ústavu molekulární genetiky v Praze 6 a Archeologického ústavu v Praze 1, zorganizovanou pro tisk, rozhlas a televizi, zahájilo Tiskové oddělení AV ČR sérii plánovaných tiskových konferencí přímo na ústavech Akademie. Setkání by měla být spojena s prohlídkou vybraného institutu a navázáním kontaktu s těmi jeho pracovníky, kteří se zabývají pro veřejnost zvláště přitažlivou a důležitou problematikou.

Tisková konference v ÚMG, uvedená slovy předsedy AV ČR prof. R. Zahradníka do souvislosti se změnami v Akademii, seznámila novináře s podmínkami práce ústavu v nové situaci a prohlídkou laboratoří jim dovolila nahlédnout do problematiky, které se ústav věnuje: persistence retrovírus, sekvencování genů, imunologie nádorů, genová léčba nádorů atd. Okruhy výzkumu, během návštěvy naznačené, by měly zůstat na základě informativního seznámení do budoucna otevřená a odbornici, kteří se jejich řešením zabývají, by měli zůstat přátelsky nakloněni zájmu novinářů i jejich ochotě přetlumočit vědeckou skutečnost širší veřejnosti.

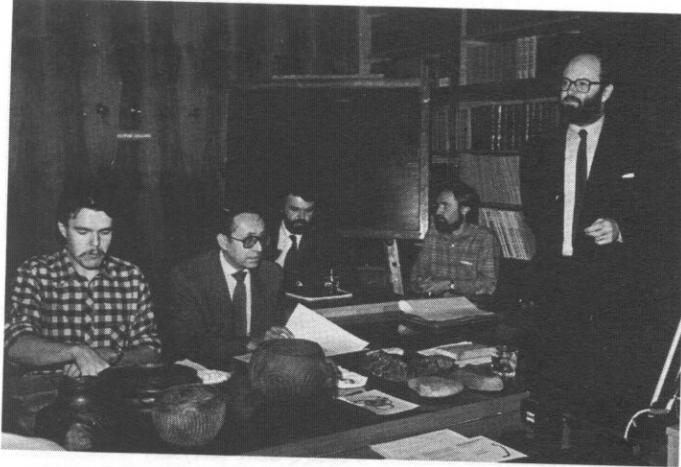
Návštěva Archeologického ústavu přijemně změnila zorné pole pozornosti účastníků cesty do ústavů Akademie. Vědci, kteří zkoumají čas tak vzdálený, že jeho rozbor je nejen výzkumem, ale i vzrušujícím dobrodružstvím, hovořili o dnešních starostech archeologů, ale i o objevech, které pokračují. Bezpochyby přesvědčili přítomné, že archeologický výzkum prochází živými změnami a je i v naší oblasti zdrojem informací, které méně dosavadní pohled na naši kontinentu a rozšiřují vědomí příslušnosti k druhu homo sapiens. Objev "nového času" dalším posunováním hranice poznání do minulosti, či nález v Berouně, překvapivě souznačí s posledními kostními nálezy v africkém Olduvai, byly dva nejnápadnější signály z oblasti, kterou mohli zástupci masmédií při návštěvě Archeologického ústavu v rychlosti navštívit.

Setkání novinářů s vědci na ústavech Akademie budou pokračovat.

/sd/

Jazykové vzdělávání v AV ČR

Analýza současných jazykových potřeb vědeckých pracovníků vedla kolektiv Katedry jazyků AV ČR k vypracování komplexního projektu jazykového vzdělávání pracovníků AV ČR ve školním roce 1993/94. Rozbor vycházel z předpokladu vzrůstajících nároků na mezinárodní prestiž české vědy a je podložen dlouho-

Archeologové předvádějí novinářům část ze svých bohatých nálezových sbírek. Snímek J. Plechatého zachycuje tiskovou konferenci v Archeologickém ústavu v Praze.

letou pedagogickou zkušeností pracovníků Katedry s výukou úzce specializovaných odborníků i dobrou znalostí jejich aktuálních požadavků a nároků. Projekt si proto klade za cíl především pružně reagovat na momentální potřeby zájemců o studium cizích jazyků všechny úrovně pokročilosti. Počítá se s výukou nejfrekventovanějších světových jazyků, tj. angličtiny, němčiny, francouzštiny, ruštiny a španělštiny. Vedle tradičních konverzačních kursů a odborné zaměřených kursů pro postgraduální studenty jsou připraveny i kurzy specializované na získání některého z mezinárodně uznávaných certifikátů nebo na osvojení specifických dovedností v oblasti psaného a mluveného jazyka.

Výuku vedou vysoce erudovaní tuzemští vyučující i zahraniční lektori, pracuje se podle nejnovějších učebních metod s moderními učebnicemi i audiovizuálními materiály, plně se využívá poměrně dobré technické zázemí. Pracovníci Katedry nabízejí též individuální konzultační a poradenskou činnost. Studijní plán je členěn do následujících typů kursů:

1. Kurzy odborné jazykové přípravy se zaměřením na odborné vyjadřování a vědní obory posluchače, určené především pro pracovníky ve vědecké výchově. Podle vstupní úrovně znalostí bude výuka probíhat 1 - 4 semestry, a to 1x 2 hodiny týdně nebo - při dostatečném počtu zájemců - 2x 2 hodiny týdně.

2. Kurzy všeobecné jazykové přípravy bez odborné profilace, zaměřené na získání a zdokonalení jazykových znalostí a dovedností především v obecné konverzaci. Budou pořádány v pracovní i po pracovní době rovněž 1x 2 hodiny nebo 2x 2 hodiny týdně dle zájmu.

3. Intenzivní (cca roční) kurs angličtiny pro středně pokročilé a pokročilé představující speciální přípravu:

a/ k Cambridge First Certificate in English (FCE), což je nejrozšířenější typ zkoušky v rámci tzv. Cambridgeských zkoušek a zároveň základní oficiální osvědčení o znalosti anglického jazyka, uznávané ve Velké Británii i jinde v Evropě. Po absolvování kurzu je možno vykonat zkoušku na Britské radě v Praze (zkoušky se konají vždy v červnu a v prosinci, před zkouškou je nutno složit nevratný poplatek 2.000,- Kč);

b/ k Cambridge Certificate in Advanced English (CAE), který představuje nový typ zkoušky v řadě Cambridge Examinations a svou úrovní se řadí nad Cambridge First Certificate in English. Pro svou všeobecnost a praktické zaměření je CAE vhodný zejména pro absolventy vysokých škol se zájmem o postgraduální studijní pobyt a stipendia v anglicky mluvících zemích. Zkoušky se rovněž konají na Britské radě v Praze (termíny zkoušek: červen a prosinec, nevratný poplatek: 2.000,- Kč);

c/ k jazykové zkoušce TOEFL, jež je požadována americkými univerzitami a některými dalšími institucemi jako podmínka pro studium a stipendia všech uchazečů ze zahraničí. Příprava bude probíhat s využitím učebnice Longman Preparation Course for the TOEFL, Deborah Phillips, 1989. Kurs je přípravou pro test prováděný v testovacím centru při kulturním středisku USA v Praze (termín testů: leden, únor, duben a květen, nevratný poplatek: 41 USD, v Kč 1.200).

4. Kurzy (jednosemestrální) písemného projevu v angličtině a němčině zaměřené na rozvíjení dovednosti potřebných zejména pro různé formy odborného projevu (psaní dopisů, referátů, resumé, anotací aj.) a další aspekty písemného vyjadřování. Výuka 1x 2 hodiny týdně.

5. Intenzivní dvoutýdenní kurzy angličtiny a němčiny pro pokročilé s celodenní výukou, určené pro vědecké odborníky AV ČR, připravující se k služební cestě do zahraničí v roce 1994. Kursy se budou konat v průběhu letního semestru (únor-červen 1994), bližší informace o termínech konání kurzů oznámité ústavům AV ČR v prosinci t.r.

6. Kurzy výuky češtiny pro cizince (pro začátečníky i pokročilé), kteří přijíždějí do ústavů AV ČR na dlouhodobější studijní a pracovní pobyt, a to na základě angličtiny, němčiny a ruštiny.

7. Kurs (jednosemestrální) rétoriky a praktické stylistiky zaměřený na kulturu jazykového projevu v češtině.

Základní informace o termínech přihlášek a vstupních testů do jednotlivých typů kurzů jsou obsaženy v hromadném dopise, který byl rozeslán 20. 5. t.r. všem ústavům a pracovištěm AV ČR. Na další informace a dotazy odpovídá Katedra jazyků AV ČR, která prozatím stále sídlí v Praze 2, Rámská 14, tel. 22 59 64, 22 59 86.

Libuše Sýkorová
(ředitelka KJ AV ČR)

KALEIDOSKOP AB 93 ** KALEIDOSKOP AB 93

Slovenská akademie věd pověřila funkci prvního místopředsedy Š. Lubyho. Ten také předloží v září návrh na zřízení Akreditační komise SAV *. Novým ředitelem Ústavu teorie riadenia SAV byl jmenován K. Dobrovodský, ředitelem Astronomického ústavu SAV se stal J. Zverka *. Funkci ředitele Ústavu materiálov a mechaniky strojov SAV opětovně vykonává Š. Markuš a do funkce ředitele Ústavu hudobnej vedy SAV se vráci O. Elschek *. Byl zrušen Ústav fyzikálnej elektroniky SAV v Piešťanech, Banícky ústav SAV se bude nadále jmenovat Ústav geotechniky SAV.

Zlatá medaile SAV byla udělena fyzikovi P. Duhajovi a stříbrná plaketa D. Ilkoviča za zásluhy ve fyzikálně-chemických vědách D. Krupovi a P. Obložinskému. *

Stříbrná medaile SAV byla udělena fyziologovi F. Podivinskému a čestná stříbrná medaile SAV za zásluhy v biologických vědách J. Timkovi. SAV zpracuje podle dohody se zplomocněncem vlády SR pro SVD Gabčíkovo-Nagymaros na základě monitoringu faktografický materiál o této stavbě. * SAV vstoupila do International Social Science Council (ISSC) v Paříži *. Slovenský velvyslanec v Kanadě se na SAV obrátil s nabídkou realizovat oboustrannou výměnu vyšších technologií mezi Slovenskem a Kanadou. Projekt by se mohl finančovat prostřednictvím kanadského vládního programu technické pomoci Task Force.

Spolupráce se zeměmi ES

K informacím, kterou jsme zveřejnili v AB 9/93, dodáváme: Podle sdělení odboru vědy ministerstva školství konečný termín podání žádostí u projektů v oblasti nenukleární energie se mění na 25. červen 1993, u ostatních vědních oborů zůstává v platnosti termín původní (2. červenec t.r.). Kompletní přehled o schválených projektech a jejich koordinátorech Vám na přinesenou disketu okopíruje v textprocesoru WP5.1 odbor 31 MŠMT, jednotlivé informace poskytne i zahraniční odbor KAV.

TEMPUS: nové kolo přihlášek

Soubor informací a formulářů, vydaných vloni pro akademický rok 1993-1994, platí jen do června 1993. Nová verze průvodce po programu **Vademecum** vyjde v září a budou v ní uvedeny prioritní oblasti výzkumu (nikoli konkrétní projekty). Ústavy AV ČR se mohou podle platných pravidel pouze připojit k projektům vysokých škol, přihlášky se přijímají do prosince 1993. Nové **Vademecum** na požádání zašle TEMPUS Office, U Lužického semináře 13, 118 00 Praha 1, tel. 538187, fax 539774.

Italské akce k dějinám architektury

XII. mezinárodní seminář **Exempla e progetto di architettura nell'Europa del cinquecento** se koná 30.8.-3.9.1993 a XXXV. mezinárodní kurs historie architektury **L'architettura di Andrea Palladio** se koná ve dnech 6.-17.9.1993 ve Vicenze. Přihlášky se přijímají do 11. června.

MEDICA - CONTROLA - FARMACJA - DENTEXPO 93

IX. mezinárodní veletrh s téma názvem se bude konat ve Varšavě od 26. do 29. října t.r. Bližší informace podá PUBLICITY DIVISION, ul. Flory 9/2, 00-586 Warszawa.

Pokud hodláte telefonovat UNIDIR (United Nations Institute for Disarmament Research), upozorňujeme, že došlo k změně telefonních čísel. Nové číslo faxu OSN je 917.0123.

Kontaktní adresa: Pokud není uvedeno jinak, obracejte se se žádostmi o bližší informace o zde uváděných mezinárodních akcích na adresu: Zahraniční odbor KAV ČR, Národní 3, Praha 1, pí A. Štysová (tel. 2358065 linka 480).

Vydává:

Tiskové oddělení Kanceláře AV ČR
Národní 3, Praha 1
Odpovědný redaktor PhDr. A. Kostlán CSc.
tel.: 26 63 18

Sazba: Fortuna, středisko fotosazby, Praha
Tisk: Academia Praha
Číslo vychází 3.6.1993